

moventur in aquis, congregabuntur, & levabuntur super pelagus more contentionis invicem mugientes. Quinto, omnia volatilia caeli congregabuntur in campis, invicem plorantes, non gustantes, neque bibentes. Sexto, flumina ignea surgent ab occasu solis contra faciem firmamenti usque ad ortum confluentia. Septimo, omnia sydera errantia, & fixa spargent ex se igneas comas, sicut cometae. Octavo, erit magnus terrae motus, & omnia animalia prosternerentur. Nono, omnes lapides tam magni quam parvi dividuntur in quatuor partes, unaquaque aliam collidente. Decimo, omnes plantae sanguineum fluent rorem. Undecimo, omnes montes, & colles, & aedificia in pulverem redigentur. Duodecimo, omnia animalia venient ad campos de sylvis, & montibus rugientia, & nihil gustantia. Tertiodecimo, omnia sepulchra ab ortu solis usque ad occasum patebunt cadaveribus ad resurgendum. Quartodecimo, omnes homines de habitaculis suis recedent non intelligentes, neque loquentes, sed discurrentes. Quintodecimo, omnes morientur, & resurgent cum mortuis longe ante defunctis.

QUESTIUNCULA II.

1. Uterius. Videtur quod circa iudicium secundum rei veritatem sol, & luna obscurentur. Quia, ut dicit Rabbanus super Matth. cap. xxiv. super illud, Sol obscurabitur &c. nihil prohibet intelligere tunc temporis veraciter solem, & lunam cum syderibus caeteris suo lumine privari, quomodo de sole constat factum tempore dominicae passionis.

2. Praeterea. Lux corporum caelestium ad generationem inferiorum corporum ordinatur: quia per eam influunt in haec inferiora; & non solum per motum, ut dicit Averroes in Lib. de substantia orbis, cap. 11. Sed tunc generatio cessabit. Ergo nec lux in corporibus caelestibus remanebit.

3. Praeterea. Inferiora corpora purgabuntur, ut quibusdam videtur, a qualitatibus quibus agunt. Corpus autem caeleste non solum agit per motum. Sed per lumen, ut dictum est. Ergo sicut motus caeli cessabit, ita & lumen corporum caelestium.

Sed contra est quod secundum Astrologos, sol, & luna simul eclipsim pati non possunt. Sed illa obscuratio solis, & lunae simul esse dicitur, scilicet Domino ad iudicium veniente. Ergo non est obscuratio secundum rei veritatem per modum eclipsis naturalis.

Praeterea. Non congruit idem esse causam defectus alicujus rei, & augmenatio. Sed veniente Domino, lux luminarium promittitur augenda: unde Isai. xxx. 26. *Erit lux lunae sicut lux solis, & lux solis septemplex.* Ergo non est conveniens quod veniente Domino lux illorum corporum cesset.

QUESTIUNCULA III.

1. Uterius. Videtur quod virtutes caelorum, Domino veniente, non moveantur. Virtutes enim caelorum dici non possunt nisi Angeli beati. Sed immutabilitas est de ratione beatitudinis. Ergo moveri non poterunt.

2. Praeterea. Admirationis causa est ignorantia, ut patet in principio Metaph. Lib. II. cap. 11. vel 111. Sed sicut ab Angelis longe abest timor, ita & ignorantia: quia, ut dicit Gregorius, *quid est quod non videant qui videntem omnia vident?* Ergo non poterunt per admirationem moveri, ut in littera dicitur.

3. Praeterea. Omnes Angeli adstantur divino iudicio: unde Apocal. vii. 2. *Et omnes Angeli stabant in circuitu throni.* Sed Virtutes nominant unum specialem ordinem in Angelis. Ergo non potius de eis dici debuit quod moveantur quam de aliis Angelis.

Sed, contra est quod dicitur Job xxvi. 11. *Columnae caeli pavent adventum ejus.* Sed columnae caeli non possunt intelligi nisi per virtutes caelorum. Ergo virtutes commovebuntur.

Praeterea. Matth. xxiv. 29. dicitur, *Stellae cadent de caelo, & virtutes caelorum movebuntur.*

QUESTIUNCULA IV.

1. Uterius. Videtur quod iudicium non fiet in valle Josaphat, aut in loco circumstante. Quia ad minus oportet omnes iudicandos in terra stare, aut eos tantum levare in nubibus quorum erit iudicare. Sed tota terra promissionis capere non posset multitudinem iudicandorum. Ergo non potest esse quod circa valem illam sit iudicium.

2. Praeterea. Sicut supra dictum est, Christo in humanitate datum est iudicium, ut iuste iudicet, qui iniuste iudicatus est. Sed ipse iniuste iudicatus est in praetorio Pilati, & sententiam iniusti iudicii in Golgotha suscepit. Ergo loca illa magis determinari debent ad iudicium.

3. Praeterea. Nubes sunt ex resolutione vaporum. Sed tunc nulla erit evaporatio, vel resolutio. Ergo non poterit esse quod iusti in nubibus obviam Christo in aera rapiantur; & sic oportebit bonos, & malos esse in terra; & ita locus multo amplior requireretur quam sit ista vallis.

Sed contra est quod dicitur Joelis 11. 2. *Congregabo omnes gentes, & deducam eas in valem Josaphat, & disceptabo ibi cum eis.*

Praeterea. Actuum 1. 11. dicitur, *Quemadmodum vidistis eum ascendentem in caelum, ita veniet.* Sed ipse ascendit de monte Oliveti, qui praeminet valli Josaphat. Ergo & circa loca illa ad iudicandum veniet.

SOLUTIO I.

Respondeo dicendum ad primam questionem, quod, sicut supra dictum est, Christus ad iudicandum veniens in forma gloriosa apparebit propter auctoritatem quae iudici debetur. Ad dignitatem autem iudicariae potestatis pertinet habere aliqua indicia quae ad reverentiam, & subjectionem inducant: & ideo adventum Christi ad iudicium venientis multa signa praecedent, ut corda hominum in subjectionem venturi iudicis adducantur, & ad iudicium praeparentur huiusmodi signis communiti. Quae autem sint ista signa, de facili non potest sciri. Signa enim quae in Evangelii leguntur, ut Augustinus dicit epist. lxxviii. ad Esychium de fine mundi, non solum pertinent ad adventum Christi ad iudicium, sed etiam ad tempus destructionis Hierusalem, & ad adventum Christi, quo Christus continue Ecclesiam suam visitat, ita quod forte, si diligenter advertatur, nullum eorum invenitur ad futurum adventum pertinere, ut ipse dicit: quia illa signa quae in Evangelii tanguntur, sicut pugnae, & terrores, & huiusmodi, a principio humani generis fuerunt: nisi forte dicatur, quod tunc temporis magis invalescent; sed secundum quam mensuram circumstantiae vicinum adventum denuntiant, incertum est. Signa vero quae Hieronymus ponit, non asserit, sed in annalibus Judaeorum se ea reperisse scripta dicit; quae etiam valde parum verisimilitudinis habent.

Ad

Ad primum ergo dicendum, quod secundum Augustinum in Lib. ad Esychium praedicto, circa finem mundi erit universalis persecutio malorum contra bonos: unde simul aliqui timebunt, scilicet boni; & aliqui securi erant, scilicet mali. Quod autem dixerunt: *Pax, & securitas.* I. Thess. v. 2. ad malos referendum est, qui signa futuri iudicii parvipendunt; ad bonos vero pertinet quod dicitur Luc. xxi. 26. *Ardescentibus hominibus praetimore &c.* Vel potest dici, quod omnia illa signa quae circa iudicium erunt, infra tempus iudicii computantur, ut sic dies iudicii omnia illa contineat. Unde quamvis ex signis apparentibus circa diem iudicii homines terreatur, antequam quam signa illa apparere incipiant, in pace & securitate se impii esse credent, post mortem Antichristi non statim videntes mundum consummari, ut existimabant.

Ad secundum dicendum, quod dies Domini dicitur sicut fur venire, quia ignoratur determinatum tempus, quod per signa illa cognosci non poterit: quamvis etiam sub die iudicii comprehendi possint omnia illa manifestissima signa quae immediate praecedent iudicium, ut dictum est.

Ad tertium dicendum, quod in primo adventu Christus venit occultus, quamvis determinatum tempus esset prius praecognitum a Prophetis: & ideo non oportebat huiusmodi signa in primo adventu apparere, sicut apparebant in secundo adventu, in quo manifestus venit, quamvis determinatum tempus sit occultum.

SOLUTIO II.

Ad secundam questionem dicendum, quod si loquamur de sole, & luna quantum ad ipsum momentum adventus Christi, sic non est credibile quod obscurentur sui luminis privatione: quia totus mundus innovabitur Christo veniente, & Sanctis surgentibus, ut dictum est. Si autem loquamur de eis secundum tempus propinquum ante iudicium, sic esse poterit quod sol, & luna, & alia caeli luminaria sui luminis privatione obscurabuntur vel diversis temporibus, vel simul, divina virtute faciente ad hominum terrorem.

Ad primum ergo dicendum, quod Rabbanus loquitur quantum ad tempus iudicii praecedens.

Ad secundum dicendum, quod lux est in corporibus caelestibus non solum ad causandum generationem in istis inferioribus, sed etiam ad eorum perfectionem & decorem: unde non oportet quod cessante generatione, lux corporum caelestium cesset, sed magis augeatur.

Ad tertium dicendum, quod non videtur esse probabile, ut dictum est, quod qualitates elementares removeantur ab elementis, quamvis quidam hoc posuerint. Si tamen removeantur, non est simile de eis, & de luce, eo quod qualitates elementares habent ad invicem contrarietatem, unde agunt corrumperendo; lux autem non est principium actionis per viam contrarietatis, sed per viam principii regulantis contraria, & ad concordiam reducendis. Nec est etiam simile de motu corporum caelestium: motus enim est actus imperfecti; unde & tolli debet, quando tolletur imperfectio; quod de luce non potest dici.

SOLUTIO III.

Ad tertiam questionem dicendum, quod Virtus

(1) Al. in fine.

res in Angelis dupliciter dicuntur, ut patet per Dionysium cap. xi. cael. Hierar. Quandoque enim nomen Virtutum uni ordini appropriatur, qui secundum ipsum est medius mediae hierarchiae, secundum vero Gregorium est supremus (1) infimae hierarchiae. Alio modo accipitur communiter pro omnibus caelestibus spiritibus; & utroque modo potest accipi in proposito. In littera enim exponitur, prout accipitur secundo modo, scilicet pro omnibus Angelis; & tunc dicuntur moveri propter admirationem novitatis quae in mundo erit, sicut in littera dicitur. Potest etiam exponi prout Virtutes est proprium nomen ordinis; & tunc ordo ille dicitur moveri praeter alios ratione effectus: quia illi ordini secundum Gregorium attribuitur miracula facere, quae maxime circa illud tempus fient; vel quia ordo ille, cum sit de media hierarchia secundum Dionysium, non habet potentiam limitatam, unde oportet quod eius ministerium sit circa causas universales: unde propriam officium Virtutum esse videtur, corpora caelestia movere, quae sunt causae eorum quae in natura inferiori aguntur; & hoc etiam ipsum nomen sonat, quia Virtutes caelorum dicuntur. Tunc ergo movebuntur, quia ab effectu suo cessabunt, ut etiam corpora caelestia non moventes; sicut nec Angeli qui sunt ad custodiam hominum deputati, ut etiam custodiae officio vacabant.

Ad primum ergo dicendum, quod mutatio illa non variat aliquid quod ad eorum statum pertinet, sed refertur vel ad effectus eorum, qui immutari possunt sine eorum mutatione, vel ad novam rerum considerationem, quam prius secundum species creatas videre non poterant. Hanc autem vicissitudinem cogitationum ab eis beatitudo non tollit, unde dicit Augustinus, Lib. VIII. super Genes. ad litter. cap. xx. quod Deus movet creaturam spiritualem per tempora.

Ad secundum dicendum, quod admiratio solet esse de his quae nostram cognitionem excedunt, vel facultatem; & secundum hoc Virtutes caelorum admirabuntur divinam virtutem tallia facientem, in quantum ab eius imitatione, & comprehensione deficiunt: per quem modum dixit Agnes, quod ejus pulchritudinem sol, & luna mirantur. (ex Ambrosio Lib. IV. Epistola epist. xxxiv.) & sic non ponitur in Angelo ignorantia, sed tollitur Dei comprehensio.

Ad tertium patet responsio ex dictis.

Ad quartam questionem dicendum, quod qualiter illud iudicium sit futurum, & quomodo homines ad iudicium conveniant, non potest multum per certitudinem sciri; tamen probabiliter potest colligi ex Scripturis, quod circa locum montis Oliveti descendet, sicut & inde ascendit, ut idem esse ostendatur qui ascendit; & qui descendit.

Ad primum ergo dicendum, quod magna multitudo in parvo spatio comprehendi potest. Sufficit autem ponere quantumcumque spatium circa locum illum ad capiendum multitudinem iudicandorum, dummodo ab illo spatio Christum videre possint, quin in aere emines, & maxima claritate refulgeat a longinquo inspicere poterit.

Ad secundum dicendum, quod quamvis Christus per hoc quod iniuste iudicatus est, iudicariam potestatem meruerit, non tamen iudicabit in forma

(1) in littera non ab. (2)

infirmis, in qua injuste iudicatus est, sed in forma gloriosa, in qua ad Patrem ascendit: unde locus ascensionis magis competit iudicio quam locus ubi condemnatus est.

Ad tertium dicendum, quod nubes hic appellantur, ut quidam dicunt, quaedam densitates lucis resplendentis à corporibus Sanctorum, & non aliqua evaporationes ex terra, & aqua. Vel potest dici, quod nubes illae generabuntur divina virtute ad ostendendum conformitatem in adventu ad iudicium & ascensione; ut qui ascendit in nube, etiam in nube ad iudicium veniat. Nubes etiam propter refrigerium misericordiam indicat iudicantis.

QUAESTIO II.

Deinde quaeritur de innovatione mundi: & circa hoc quaeruntur quinque.

Primo. Utrum innovatio mundi sit futura.

Secundo. Utrum mundo innovato motus corporum caelestium cesset.

Tertio. Utrum caelestia corpora majori claritate resplendant.

Quarto. Utrum elementa aliqua claritatis gloria ornentur.

Quinto. Utrum animalia bruta, & plantae, & corpora mineralia maneat.

ARTICULUS I.

Utrum mundus aliquando innovabitur.

1. Ad primum sic proceditur. Videtur quod mundus numquam innovabitur. Nihil enim est futurum, nisi quod aliquando fuit secundum speciem. Eccles. 1.9. *Quid est quod fuit? Ipsum quod futurum est.* Sed numquam mundus aliam dispositionem habuit quam nunc habet quantum ad partes essentielles, & ad genera, & species. Ergo numquam innovabitur.

2. Præterea. Innovatio alteratio quaedam est. Sed impossibile est universum alterari: quia omne alteratum reducitur ad aliquod alterans non alteratum, quod tamen secundum locum movetur; quod non est extra universum ponere. Ergo non potest esse quod mundus innovetur.

3. Præterea. Genes. 1. dicitur, quod Deus die septimo requievit ab omni opere quod pararat: & exponunt Sancti, Chrysost. hom. x. in Gen. & Augustinus Lib. IV. sup. Gen. ad litt. cap. xxi. quod requievit à novis creaturis condendis. Sed in illa prima conditione non fuit alius modus rebus impositus quam iste quem nunc naturali ordine tenet. Ergo numquam aliam habebunt.

4. Præterea. Ista rerum dispositio quæ nunc est, rebus est naturalis. Si ergo in aliam dispositionem transmutentur, illa dispositio erit eis innaturalis. Sed illud quod est innaturale, & per accidens, non potest esse perpetuum; ut patet I. cæli, & mundi (text. xv. & cxxxiv.) Ergo etiam illa dispositio novitatis quandoque ab eis removebitur; & ita erit ponere circulationem quamdam in mundo, sicut Empedocles, & Origenes posuerunt, ut post hunc mundum sit iterum alius mundus, & post illum iterum alius.

5. Præterea. Novitas gloriæ in præmium rationis.

(1) Sic tantum vetera exempla. Nicolai. Ergo debet homini congruere. Sed homo &c. (2) Al. ejus.

(3) Al. non naturale.

nali creaturæ datur. Sed ubi non est meritum, non potest esse præmium. Cum ergo creaturæ insensibiles nihil meruerint, videtur quod non innovabuntur.

Sed contra est quod habetur Isai. lxxv. 17. *Ecce ego creo novos cælos, & novam terram; & non erunt in memoria priora: & Apocal. xxi. 1. Vidi cælum novum, & terram novam: primum enim cælum, & prima terra abiit.*

Præterea. Habitatio debet habitatori congruere. Sed mundus factus est, ut sit habitatio hominis; (1) Sed homo innovabitur. Ergo & mundus innovabitur.

Præterea. Omne animal diligit suum simile. Eccles. xlii. ex quo patet, quod similitudo est ratio amoris. Sed homo habet aliquam similitudinem cum universo, unde & minor mundus dicitur. Ergo homo universum diligit naturaliter: ergo & ejus bonum concupiscit; & ita, ut satisfiat hominis desiderio, debet etiam universum meliorari.

SOLUTIO.

Respondeo dicendum, quod omnia corporalia propter hominem facta esse creduntur, unde & omnia dicuntur ei esse subjecta. Serviant autem ei dupliciter. Uno modo ad sustentationem vitæ corporalis; alio modo ad profectum divinæ cognitionis, in quantum homo per ea quæ facta sunt, invisibilia Dei conspiciat, ut dicitur Rom. 1. Primo ergo ministerio creaturarum homo glorificatus nullo modo indigebit, cum ejus corpus omnino incorruptibile sit futurum; virtute divina id faciente per animam, quam immediate glorificat. Secundo etiam ministerio non indigebit homo quantum ad cognitionem intellectivam, quia tali cognitione Deum Sancti videbunt immediate per essentiam. Sed ad hanc visionem essentiæ oculus carnis attingere non poterit: & ideo ut (2) ei solatium congruens sibi de visione Divinitatis præbeatur, inspiciet Divinitatem in suis effectibus corporalibus, in quibus manifeste iudicia divinæ majestatis apparebunt, & præcipue in carne Christi, & post hoc in corporibus beatorum, & deinceps in omnibus aliis corporibus: & ideo oportebit ut etiam alia corpora majorem influentiam à divina bonitate suscipiant, non tamen speciem variantem, sed addeantem cujusdam gloriæ perfectionem; & hæc erit mundi innovatio: unde simul mundus innovabitur, & homo glorificabitur.

Ad primum ergo dicendum, quod Salomon ibi loquitur de cursu naturali; quod patet ex hoc quod subditur: *Nihil sub sole novum.* Cum enim sol circulariter moveatur, oportet ea quæ solis virtuti subsunt, circulationem aliquam habere, quæ consistit in hoc quod illa quæ priora fuerunt, iterum redeunt specie eadem, numero diversa; ut dicitur in fine Libri de generatione. Ea vero quæ ad statum gloriæ pertinent, soli non subsunt.

Ad secundum dicendum, quod ratio illa procedit de alteratione naturali, quæ habet agens (3) naturale, quod ex necessitate naturæ agit: non enim potest tale agens variam dispositionem inducere, nisi ipsum alio modo se habeat. Sed ea quæ divinitus fiunt, procedunt ex libertate voluntatis: unde sine aliqua immutatione Dei volentis potest nunc, hæc, nunc illa dispositio ab ipso in universo existere: & sic ista innovatio non reducitur in aliquod principium motum, sed in principium immobile, scilicet Deum.

Ad

(1)

QUAESTIO II.

Ad tertium dicendum, quod pro tanto dicitur Deus die septimo à novis creaturis condendis cessasse, quia nihil postea factum est quod prius non præcesserit in aliqua similitudine secundum genus, vel speciem, vel ad minus sicut in principio seminali, vel etiam sicut in potentia obedienti. Dico ergo, quod novitas mundi futura præcessit quidem in operibus sex dierum in quadam remota similitudine, scilicet in gloria, vel gratia Angelorum: præcessit etiam in potentia obedientiæ, quæ creaturæ (1) tunc est indita ad talem novitatem suscipiendam à Deo agente.

Ad quartum dicendum, quod illa dispositio novitatis non erit naturalis: nec contra naturam; sed erit supra naturam, sicut gratia, & gloria sunt supra animam naturam; & erit à perpetuo agente, quod eam perpetuo conservabit.

Ad quintum dicendum, quod quamvis corpora insensibilia non meruerint illam gloriam proprie loquendo, homo tamen meruit ut illa gloria toti universo conferretur, in quantum hoc cedit in augmentum gloriæ hominis: sicut aliquis homo meretur ut ornatoribus vestibus induatur, quem tamen ornatum nullo modo ipsa vestis meretur.

ARTICULUS II.

Utrum motus corporum caelestium in illa mundi innovatione cessabit.

IV. cont. Gent. cap. ult.

1. Ad secundum sic proceditur. Videtur quod motus corporum caelestium in illa mundi innovatione non cessabit. Quia Genes. vii. 22. dicitur: *Cunctis diebus terra frigus, & aestas, & hiems, nox, & dies non requiescent.* Sed nox, & dies, hiems, & aestas efficiuntur per motum solis. Ergo nunquam motus solis cessabit.

2. Præterea. Hierem. xxxi. 35. dicitur: *Hæc dicit Dominus, qui dat solem in lumine diei, ordinem lunæ, & stellarum in lumine noctis, qui turbat mare, & sonant fluctus ejus.* (2) *Si steterint leges istæ coram me, tunc & semen Israel numquam deficiet, ut non sit gens coram me cunctis diebus.* Sed semen Israel numquam deficiet, sed in perpetuum permanebit. Ergo leges diei, & noctis, & fluctuum maris, quæ ex motu cæli causantur, in perpetuum erunt: ergo motus cæli nunquam cessabit.

3. Præterea. Substantia corporum caelestium semper erit. Sed frustra est ponere aliquid, nisi ponatur illud propter quod est factum: corpora autem caelestia ad hoc sunt facta, ut dividant diem, & noctem, & sint in signa, & tempora, & dies, & annos: Gen. 1. quod non possunt facere nisi per motum. Ergo motus eorum semper manebit; alias frustra (3) illa corpora remanent.

4. Præterea. In illa mundi innovatione totus mundus meliorabitur. Ergo nulli corpori remanenti auferetur id quod est de sua perfectione. Sed motus est de perfectione corporis caelestis: quia, ut dicitur in II. cæli & mundi (text. lxxvi.) illa corpora participant divinam bonitatem per motum. Ergo motus cæli non cessabit.

5. Præterea. Sol successive illuminat diversas partes mundi secundum quod circulariter movetur. Si ergo motus circularis cæli cesset, sequitur quod in

aliqua superficie terræ erit perpetua obscuritas, quod non convenit illi novitati.

6. Præterea. Si motus cæli cesset, hoc non (4) est nisi in quantum motus aliquam imperfectionem in cælo ponit, utpote lassitudinis, vel laboris; quod non potest esse, cum motus ille sit naturalis, & caelestia corpora sint impassibilia, unde in suo motu non fatigantur, ut dicitur in II. cæli & mundi, text. 111. Ergo motus cæli nunquam cessabit.

7. Præterea. Frustra est potentia quæ non reducitur ad actum. Sed in quocumque situ ponatur corpus cæli, est in potentia ad alium situm. Ergo nisi reduceretur ad actum, potentia illa frustra remaneret, & semper esset imperfecta. Sed non potest reduci ad actum nisi per motum localem. Ergo semper movebitur.

8. Præterea. Illud quod se habet indifferenter ad plura, aut utrumque attribuitur ei, aut nullum. Sed sol indifferenter se habet ad hoc quod sit in oriente, vel occidente: alias motus ejus non esset uniformis per totum, quia ad locum ubi naturalis esset, velocius moveretur. Ergo vel neuter situs attribuitur soli, vel uterque. Sed (5) nec uterque, nec neuter potest ei attribui nisi successive per motum: oportet enim, si quiescit, quod in aliquo situ quiescat. Ergo corpus solis in perpetuum movebitur; & eadem ratione omnia alia corpora caelestia.

9. Præterea. Motus cæli est causa temporis. Si ergo motus cæli deficiat, oportet tempus deficere; quod si deficeret, oporteret quod deficeret in instanti: diffinitio autem instantis est in VIII. Physic. text. xi. quod est initium futuri, & finis præteriti; & sic post ultimum instans temporis esset tempus, quod est impossibile. Ergo motus cæli nunquam cessabit.

10. Præterea. Gloria non tollit naturam. Sed motus cæli est ei naturalis. Ergo per gloriam non ei tollitur.

1. Sed contra est quod dicitur Apocal. x. quod Angelus qui apparuit, juravit per viventem in sæcula, quia tempus amplius non erit, scilicet postquam septimus Angelus tuba cecinerit, qua canente, mortui resurgent, ut dicitur I. Corinth. xv. Sed si non est tempus, non est motus cæli. Ergo motus cæli cessabit.

2. Præterea. Isai. lx. 20. dicitur: *Non occidet ultra sol tuus, & luna tua non minuetur.* Sed occasus solis, & diminutio lunæ ex motu cæli causatur. Ergo motus cæli quandoque cessabit.

3. Præterea. Ut probatur in II. de generatione, text. lvi. motus cæli est propter continuam generationem in istis inferioribus. Sed generatio cessabit impleto numero electorum. Ergo motus cæli cessabit.

4. Præterea. Omnis motus est propter aliquem finem, ut dicitur in II. Metaphysic. text. 111. Sed omnis motus qui est propter finem, habito fine quiescit. Ergo vel motus cæli nunquam consequeretur finem suum, & sic esset frustra; vel aliquando quiesceret.

5. Præterea. Quies est nobilior quam motus: quia secundum hoc quod res sunt immobiles, Deo assimilantur, in quo est summa immobilitas. Sed corporum inferiorum motus terminatur naturaliter ad quietem. Ergo cum corpora caelestia sint multo nobiliora, eorum motus naturaliter ad quietem terminabitur.

SO-

(1) Al. sic. (2) Vulgata: *Si defecerint leges istæ coram me, dicit Dominus, tunc & semen Israel deficiet.* Vide solutionem ad secundum. (3) Al. deest illa. (4) Al. esset. (5) Al. deest nec uterque.